



Bijlage HAVO

2018

tijdvak 1
woensdag 16 mei
07.30 - 10.30 uur

Aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 De geglobaliseerde wereldeconomie

bron 1

Het herstel van de economie blijft kwetsbaar

De vooruitzichten voor de wereldeconomie zijn de afgelopen tijd verder verbeterd, maar het gevaar van nieuwe tegenvallers blijft groot. Dat stelt het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in een rapport voor de financiële leiders van de G20.

Het IMF verwacht dat de groei van de internationale economie dit jaar en ook volgend jaar aantrekt ten opzichte van 2016. Die prognose is echter sterk afhankelijk van het beleid dat landen voeren, aldus het IMF. Daarbij is het bijvoorbeeld de vraag of het economische beleid in de VS zich volgens de verwachtingen ontwikkelt.

Beleidsmakers hebben dan ook de sleutel in handen tot een sterkere, meer weerbare en eerlijkere internationale economie, stelt het IMF.

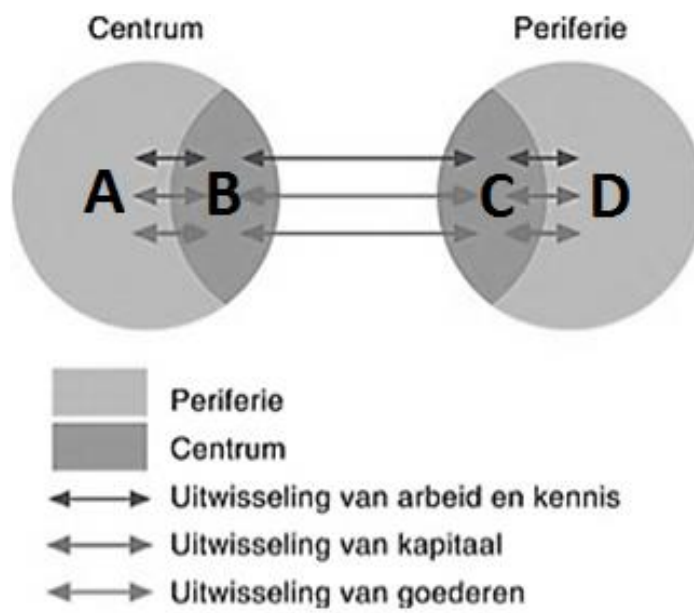
Daarbij wordt het belang van onderwijs en bijscholing benadrukt, zodat de lager geschoolde werknemers ook de vruchten van innovaties en globalisering kunnen plukken.

Zorgen over de nadelige bijwerkingen van internationale handel kunnen protectionisme in de hand werken. Dat zou een rem zetten op de groei, terwijl mensen die vooral last hebben van globalisering niet door protectionisme worden geholpen, waarschuwt het IMF.

vrij naar: <https://www.nd.nl/nieuws/actueel/economie/imf-herstel-houdt-aan-maar-blijft-kwetsbaar.2620986.lynkx>

bron 2

Weergave van het centrum-periferie model



vrij naar: <https://karentiemes.files.wordpress.com/2012/06/centrum-periferie-model.jpg>

Opgave 2 Landschappen van de Verenigde Staten

bron 1

Foto's van 6 verschillende landschappen in de Verenigde Staten

1



2



3



4



5

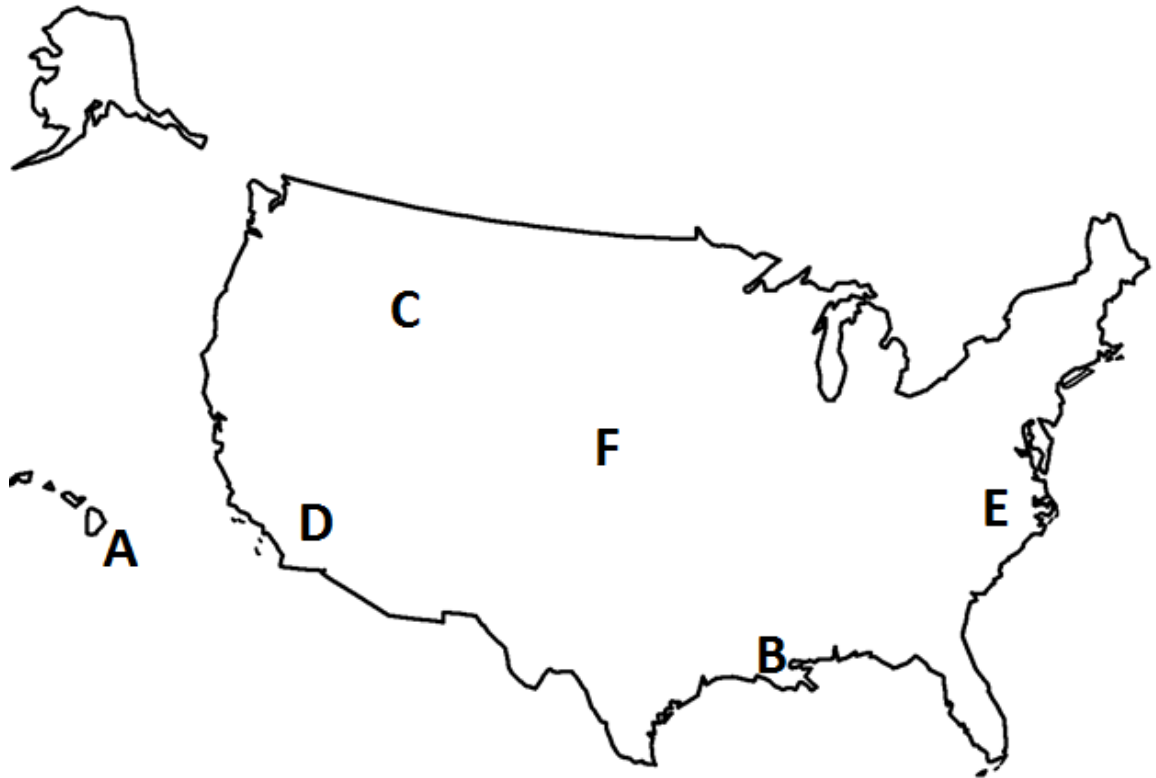


6



bron 2

Blinde kaart van de Verenigde Staten (inclusief Alaska en Hawaï),
met daarin aangegeven de letters A tot en met F



vrij naar: <http://dkgtp.sieraddns.com/hawaii-map-coloring-pages.html>

Opgave 3 Mt. Fuji als symbool van Japan

bron 1

Mt. Fuji

Mt. Fuji ligt op zo'n 100 kilometer ten zuidwesten van Tokyo en is 3776 meter hoog. Japans bekendste nationale symbool is een heilige berg die iedere Japanner eens in zijn leven moet beklimmen maar Mt. Fuji is vooral een grote vulkaan, die ruim 300 jaar geleden voor het laatst is uitgebarsten. Ook zijn er geregistreerde uitbarstingen in de volgende jaren: 1700, 1627, 1560, 1511, 1427, 1083, 1032, 1017, 999, 993, 952, 937, 932, 870, 864-65, 830, 826, 802, 800, en 781.

Mt. Fuji is een grote stratovulkaan die is opgebouwd uit een drietal grote kegels: de Komitake, Older Fuji en Younger Fuji.

De vulkanische activiteit van de Komitake bestond uit een aantal lavastromen die nu terug zijn te vinden aan de noordflank van de berg.

De activiteit van Older Fuji bestond hoofdzakelijk uit de uitstoot van gigantische volumes pyroklastisch materiaal: het totaal hiervan wordt op 250 kubieke kilometer geschat. Ook maakten grootschalige modderstromen onderdeel uit van deze afzettingen.

Bovenop de Older Fuji ligt de Younger Fuji: de huidige top van de vulkaan. Gedurende het hele Holoceen, de huidige geologische periode, was die actief met grotere en kleinere uitbarstingen.

Booronderzoek heeft aangetoond dat onder de vulkanen marine sedimenten liggen waardoor rond de vulkaan meerdere grotten zijn ontstaan.

De vulkaan en de omgeving wordt als heilig beschouwd en speelt een grote rol in de Japanse cultuur. Veel Japanners maken een bedevaartstocht naar de top. Een groot deel van de bergbeklimmers plant de tocht zo dat men op tijd de top bereikt om de zon te zien opkomen.



vrij naar: <http://www.kngmg.nl/publicaties/Geobrief-7-2015.pdf>

bron 1

Verscherpt negatief reisadvies voor Venezuela

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft dit reisadvies gebaseerd op informatie van de Nederlandse ambassade in Caracas, inlichtingendiensten, vertegenwoordigingen van andere landen, lokale autoriteiten, bedrijven en andere organisaties.

Het hoofddoel van dit reisadvies is u te informeren over de veiligheid. Het ministerie van Buitenlandse Zaken aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die ontstaat door gebruik van dit reisadvies. U blijft zelf verantwoordelijk voor uw eigen veiligheid en beslissing om wel of niet te reizen.

De politieke situatie in Venezuela is gespannen. Er is nauwelijks overleg tussen de regering en de oppositiepartijen. De kans op plotselinge demonstraties is groot. Deze kunnen tot geweld leiden. Vermijd daarom demonstraties.

Het is in Venezuela lastig om aan contant geld te komen. Er staan vaak lange rijen voor banken en geldautomaten waar slechts kleine bedragen kunnen worden opgenomen. Zorg er daarom voor dat u voldoende Amerikaanse dollars in contanten bij u heeft.

Het tekort aan basislevensmiddelen is de afgelopen maanden groter geworden. Er staan steeds vaker lange rijen voor supermarkten, bakkers en drogisterijen. De tekorten hebben al geleid tot spontane protesten, plunderingen en overvallen op voedseltransporten. Wees alert bij menigten.

In het gehele land kan sprake zijn van watertekorten en onderbrekingen in de elektriciteitsvoorziening. Deze onderbrekingen komen regelmatig voor en kunnen soms dagen duren.

Sinds 2016 gaat de grens met Colombia geleidelijk aan open. In de grensgebieden is sprake van gespannen rust. Ook is in een aantal grensgemeenten de noodtoestand van kracht. Reis daarom niet naar het grensgebied van Venezuela met Colombia.

Blijf op de hoogte van de actuele ontwikkelingen en de veiligheidssituatie ter plaatse.

vrij naar: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/reisadviezen/.....>

bron 2
Kaarten 'Reisadvies Venezuela'

Kaart oktober 2016:



Legenda (vergroot)

- Niet reizen
- Alleen noodzakelijke reizen
- Let op, veiligheidsrisico's
- Geen bijzondere veiligheidsrisico's

Kaart maart 2017:



Legenda (vergroot)

- Niet reizen
- Alleen noodzakelijke reizen
- Let op, veiligheidsrisico's
- Geen bijzondere veiligheidsrisico's

bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/reisadviezen/....>

Opgave 5 Politiek in het Caribisch gebied

bron 1

Caribische politiek; eenheid in diversiteit

Het definiëren van de Caribische regio kan op basis van verschillende kenmerken, maar de begrenzing in de ruimste zin rekent naast de Caribische eilanden ook de landen Belize, Guyana, Suriname en Frans-Guyana tot de regio.

Het Caribisch gebied heeft een enorme politieke diversiteit. Het gebied bestaat uit 'onafhankelijke' landen, verschillende 'verbonden' (associated) gebieden en de 'afhankelijke' gebieden.

Er bestaan in een relatief klein gebied veel verschillende staatsvormen: liberale democratieën, overzeese gebiedsdelen (van de Verenigde Staten of Europa), 'fragiele' democratieën die recent nog een autoritair bestuur hadden, een 'failed state' en dan nog een van de laatst overgebleven communistische staten in de wereld.

Een gemeenschappelijke Caribische identiteit met gemeenschappelijke Caribische belangen is moeilijk te vinden. Hoewel er intergouvernementele organisaties bestaan die samenwerking in de regio stimuleren, zoals de Caricom en de ACP, zijn niet alle Caribische staten of 'verbonden/afhankelijke grondgebieden' hierbij aangesloten.

Het Caribisch gebied is een regio die een gemeenschappelijk verleden deelt, maar nu versnipperd en politiek sterk verdeeld is: een wonderlijke situatie. Men kan zich afvragen of het Caribisch gebied een gemeenschappelijke toekomst kan opbouwen.

vrij naar: <http://www.socialstudies.org/sites/default/files/publications.....>